

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica, (širina 72 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru. Posamezna številka 10 v.

Socialno zavarovanje.

Zavlačenje socialnega zavarovanja pre-sega že vse meje. Ze leta 1901. je bilo pričelo delavstvo odločnejši boj za uvedbo delavskega zavarovanja. In res dne 14. januarja 1902 je ministrstvo povedalo zbornici, da je tak načrt že izdelan. Toda šele decembra meseca 1904 je bil predložen državnemu zboru Körberjev načrt. Človek bi mislil, da zdaj pa že bo, če je elaborat izdelala vlada s svojimi zavarovalnimi tehnikami, toda kljub temu ne gre. Socialno zavarovanje nima namreč pravih odkritosrčnih prijateljev med meščanskimi zastopniki v parlamentu, ima pa očite sovražnike tudi zunaj parlamenta, ki na vse mogoče pretege ovirajo uvedbo takega zavarovanja.

Ko so uvedli v Nemčiji delavsko zavarovanje, je šlo vse hitreje. Načrt je izšel v vladnem listu dne 7. nov. 1888, dva meseca pozneje je bil načrt predložen državnemu zboru in v nadaljnjih šestih mesecih ga je isti tudi sklenil in vlada ga je objavila. V veljavo pa je stopil dne 1. januarja 1891.

Pri nas v Avstriji je pa to vse drugače. Najprej so načrt vlačili po parlamentu, kakor sita mačka mlado miško, potem so volili odsek za socialno zavarovanje, in decembra meseca 1909 so proglasili permanento tega odseka, ki je izluščil iz sebe pododsek in ki ne obdržava se. Resnično, v dveh letih, odkar je sedaj ta načrt že v parlamentu, bi bili pač lahko preračunali načrt in ga vrnili zbornici in postal bi bil že lahko zakon.

Odsek se je posvetoval doslej o splošnem delu, o bolniškem zavarovanju in nezgodnem zavarovanju, ni paše pretresal načrtovih določb glede onemoglostnega zavarovanja.

Posvetovanje se zavlačuje namenoma, o tem ni dvoma. Pomisliti pa še moramo, kako dolgo pot potuje ta načrt, ki še z

vsega početka ni kaka popolnost in da ga na tej poti skušajo nasprotniki delavskega zavarovanja le poslabšati, napraviti iz njega karikaturu, ki ne bi mogla ustrezati potrebam delavstva. Ko pride načrt iz odseka v zbornico in potem v gosposko zbornico, mu bodo pretile nove nevarnosti in bo pač moralo delavstvo paziti, kaj delajo tam v parlamentu »v ljudski« meščanski in v gosposki zbornici razni aristokratski in klerikalni zastopniki avstrijskega prebivalstva. Ne samo od naših poslancev v državnem zboru, temveč tudi od nas bo odvisno, kakšno zavarovanje dobimo; če že ne bo dobro, pa mora biti vsaj osnova te uredbe taka, da bo mogoče izvesti v njenem okviru za sedaj vsaj simbol delavskega zavarovanja, ki pa ne bo smelo ostati karikatura zavarovanja, kakor žele nasprotniki.

Tudi so igrali v tem vprašanju naši klerikalci kaj čudno ulogo. Saj se spominjamo na to, da so stavili predloge, ki so imeli namen zavlačevati zavarovanje. Prav tako proti delavsko politiko so uganjali v parlamentu ob tej predlogi, kakor jo uganjajo sedaj v draginskem vprašanju. In kadar pride ta načrt zopet v zbornico, bodo imeli zopet priliko, da nastopijo tisto pot, ki jo hodijo navadno: nastopali bodo javno in posebno pa zakulisno v svojih fevdalno klerikalnih komplotih proti delavskemu zavarovanju.

Tedaj, delavstvo, bodi na braniku!

Istrski voz.

V Pulju, začetkom novembra.

Poročali smo že, kako se je vsled obstrukcije hrvaških poslancev zaključil istrski deželni zbor, ki bo zdaj za dogledno dobo nesposoben za delo. Treba nam je še povedati, da bo imelo neposredno škodo od tega poloma delavsko ljudstvo, za kar so odgovorni nacionalisti na obeh straneh. V Pulju so nameravali graditi nujno potrebne delavske hiše, kar bi se imelo izvršiti s pomočjo dežele in države, ker je občina z desetimi

milijoni v deficitu. Da bi prišlo do stavbe teh hiš, bi bil potreben sklep deželnega zbora, ki je sedaj seveda preprečen. Tudi sicer je imel deželni zbor nekaj za delavstvo važnih nalog. Imela se je graditi nova in razširiti stara deželna bolnišnica in poleg tega še nekaj drugih stavb, pri katerih bi bilo mnogo delavcev dobilo dela. Ker so vsi sklepi v tem oziru izostali, seveda ne bo nič iz teh načrtov in bati se je, da nastane zlasti za stavbinske delavce pomanjkanje dela. To bo v sedanjih dobrih draginjah zlasti občutno in greha, ki so ga poslanci storili, da so preprečili izvršitev teh potreb, jim delavstvo ne bo odpustilo.

Dočim to konstatiramo, se pa nič ne čudimo polomu, ki je bil neizogiben. Meščanski deželni zbori so se, kakor smo že večkrat poudarjali, preživeli in niso več sposobni za izvrševanje svojih nalog. Bankrot grabi vse deželne zore, zlasti tiste v narodno mešanih deželah, in delavstvo nima nobenega povoda tarnati nad tem polomom. Za zakonodajne zore, ki niso nič drugega kakor zaščitniki meščanskih in veleagrarnih privilegij, nima delavstvo nobene solze.

Delavstvo pa tudi nima povoda obžalovati, da se je narodni kompromis v Istri ponesrečil. Kajti bilo je treba dokazati, da se na tak način kakor v Istri ne morejo uspešno sklepati kompromisi; in če se po sili sklenejo, ne morejo imeti obstanka.

Bila je temeljna napaka, da se je hotela narodna sprava dosegati v posameznih deželah. Namen, ki je narekoval to metodo, ni bil pošten. In reči moramo, da nam tudi sedanja češko-nemška pravna pogajanja na Češkem prav nič ne imponirajo; velike važnosti jim ne bi mogli pripisovati, tudi če bi se popolnoma posrečili.

Narodno vprašanje je v Avstriji najkru-tejša zapreka socialnemu napredku. Večne narodnjaške homatije vežejo vse sile v državnem zboru in v deželnih zborskih ter ovirajo vsako socialno reformo. Narodnjaški spori so krivi, da je obstrukcija, prihajajoča zdaj od te, zdaj od one strani, trajno na dnevnem redu. In jasno je, da je izhod iz labirinta narodnjaškega šovinizma prvi pogoj za vsako socialno politiko, za ves splošno politični in socialni napredek. Da imamo v Istri do 70 odstotkov analfabetov, da živi ogromna

možica prebivalstva v neznosni bedi, je v prvi vrsti kriv večni narodni boj.

Nič pa ne pomaga obsojati šovinizem in narodnjakom pridigati, da naj postanejo pametni. Narodnjaško nasprotje in sovraštvo se ne da meni nič, tebi nič odpihniti. Zato je nepotrebno filozofirati o blaznosti nacionalističnih homatij. Vprašanje je le, če se more v nacionalnih sporih napraviti red in vsaj najodurnejši pojavi spraviti iz sveta, tako da se dobi prostora za reševanje drugih, v svojem jedru važnejših nalog.

Istrski deželni zbor se je razbil, ne da bi bil izpolnil le najmanjšo nalogo. Hrvaški narodnjaki se sicer bahajo, da so prihranili deželi 50.000 kron, ki so jih baje italijanski nacionalisti nameravali dovoliti koperski deficitni razstavi. To pač ni nič drugega kakor izgovor v zadregi. Takrat, ko so hrvaški nacionalisti začeli obstruirati, ni bila na dnevnem redu razstavna subvencija in obstruirali niso radi nje, temveč radi svojih neizpolnenih narodnih zahtev. In če bi bilo res, da je tista subvencija prihranjena le vsled njihove obstrukcije, je še bolj res, da je delavstvo oškodovano vsled obstrukcije.

Toda ozirno se nekoliko dalje po državi. Češki deželni zbor krpajo z vsem napotom. Če se bo krparija posrečila, se še ne ve. Ampak da je krparija potrebna, je značilno. Stajerski deželni zbor je obstruiran. Gališki zborski ima pa rusinsko obstrukcijo. In tako dalje. Če se na enem telesu delajo abscesi na vseh koncih in krajih, je jasno, da je bolan ves organizem. In če je tako, je treba napraviti diagnozo in potem zdraviti bolezen, ne pa simptome.

V Avstriji pa se režejo in mažejo abscesi, organska bolezen se pa pušča, da žre dalje in dalje. Istrsko narodno vprašanje ni poseben problem, ampak je le del splošnega narodnega vprašanja v Avstriji in če se to ne reši, se tudi konflikti v posameznih deželah ne morejo trajno preprečiti.

To smo povedali že lani, ko so narodnjaki istrskemu kompromisu slavo peli. In kmalu se je pokazalo, da smo imeli prav. Samo po sebi je nezmislno pričakovati od deželnih zborov, da naj rešijo narodno vprašanje. Saj so deželni zbori sami tisti kamen, ki se ob njega spotikajo narodnosti. Da se more rešiti narodno vprašanje, morajo ti parlamentki izginiti. Na njihovo mesto pa

LISTEK.

Slovensko gledališče.

Izmed sodobnih dunajskih pisateljev je Artur Schnitzler poleg Bahra najbolj znan in kot dramatik najbolj upoštevan. Ker je v svojih delih jako odkritosrčen in se ne izogiblje spolnih problemov, so ga filistri tesnega obzorja proglašali celo za pornografa, ker niso znali resnih ilustracij socialnega življenja razlikovati od nameravane, čutila dražeče lascirnosti. Tudi cenzura, ki mirne duše prenaša vso bordelsko literaturo in vse tingl-tanglske »pikantnosti«, mu je delala vsakovrstne sitnosti, menda tudi zato, ker je prišel navskriž z vojaško oblastjo. Bil je namreč vojaški zdravnik v rezervi; od vojaških poveljnikov in »Ehrenratov« pa seveda ne sme nihče pričakovati, da bi znali ločiti literaturo od šarže.

Dramatična puščoba na Dunaju je bila velika, ko je Schnitzler nastopil s svojim »Ljubimkanjem« (Liebele). Ravno ob tem komadu pa lahko opazujemo, kako relativni so umetniški vtiski. Danes opazujemo v Schnitzlerjevi drami vsakovrstne nedostatke, za katere se ni prvi čas skoraj nihče zmenil. Tehnika se nam zdi pomanjkljiva, mestoma prav primitivna, snov obrabljena, figure znane. Ali ko se je »Liebele« prvič uprizorila, so imeli resni gledalci občutek odrešenja iz neresničnih fabrikatov, ki so se leta in leta

podili po dunajskih odrih. Schnitzler se je upal izreči kos resnice in to je že nekaj pomenilo.

Artur Schnitzler ni pesnik večnih problemov in ne išče snovi, iz katerih gradi zgodovino svoje monumentalne stavbe. Zajema jih iz vsakdanjega življenja, zlasti iz življenja dunajske takozvane družbe, ki jo pozna kakor svoj žep. Figure njegovih del niso nič posebnega, nič izrednega; vsak hip jih srečavamo, dan na dan se shajamo z njimi in imamo z njimi opraviti. Ampak fotografirane so tako zvesto, da nas ne more ukaniti nobena. Le izjemoma zapuša Schnitzler to ravno cesto in odskakuje v področje mistike; pa tudi tedaj išče vedno stikov z živim življenjem, katero secira z mirno roko in hladno krvjo. On priznava življenje, vse njegove sile, vso njegovo vabljenost in pestrost, pa ga vendar filozofsko prezira.

»Ljubimkanje« ni njegovo najmočnejše delo. V štirih enodejankah »Žive ure« ima krepkejšo akorde in več globočine, v »Kontesi Mici« več ubranosti. Toda kar je zanj karakteristično, se kaže že v »Ljubimkanju«: Brezobzirna resničnost, spoznavanje pristne komičnosti in tragike v vsakdanjosti in močno razvit čut za človeško slabost.

V dnevnih noticah vsemestnega časopisa so vsak dan celi kupi snovi za enake drame kakor »Ljubimkanje«. Fric Lobheimer je študent, kakršnih je sto in sto. Študira bržčas le zato, ker imajo starši dovolj sredstev. Predavanje in seminarji so postranska

reč. Kako se živi v takih razmerah, to določajo družabne navade. Če je imel tak fant kaj svojega pristnega v sebi, je to utonilo; njegova družba ne mara takih posebnosti. Življenje urejujejo šege, socialne konvencionalnosti, tradicije in moda. Fant je seveda tudi rezervni častnik, pri kaveriji kajpada. In »razmerje« ima s poročeno damo. Sprejema jo v svojem elegantnem stanovanju, v varietetu in gledališču jo jemlje v ložo. Kaj bo iz tega? Eh — kdo ve! Vendar je v njegovi ljubezni še nekaj resničnega. Samo zlomek resničnosti, ampak še ta košček se zdi preveč njegovemu tovarišu Kaiserju, ki je tudi tak dunajski »mladi gospod«. Kaj vraga bi se zakopaval v misli, ki omejujejo prostost in kale brezskrbnost? Njemu daje znanje s Schlagerjevo Mici samo veselje in užitek. Vse drugo mu nič ni mar. Danes Micika, pojutrišnjem kdove katera? Danes šampanjec s sladkim dekličem, le da bo punci takrat drugače ime. Tako naj bi si tudi Fric uravnal svojo mladost. Zato ga seznanjajo z Micikino prijateljico Kristino, hčerko gledališkega gostača. In Fric se zaljubi v dekletce. Kristina sluti, da to ne bo večna sreča. A ne upa se verjeti, da bo tega enkrat konec. Mici je iz drugačnega testa. Ona pozna moške in sodi, da vsi skupaj niso pomečnega groša vredni. Ljubezen ji ni problem. Dobro ve, da jo bo Kaiser prej ali slej zapustil, ampak s tem si ne beli glave. Zameri mu le to, da se ji ne pokaže v uni-formi, zakaj svetla sabljica, lepi ljubki in

Doppeladlermarsch so njeno veselje. Kristina pa ni še nikogar ljubila pred Fricem in čuti, da ne bo nikogar ljubila izza njega. Zanj to ni epizoda, ampak življenje. A kar je zanj ljubezno, je za Frica ljubimkanje. In katastrofa se naglo izvrši. Mož neznane dame je izsledil razmerje svoje žene s Fricem. Sam mu prinaša njegova pisma, zahteva ženina in hoče zapeljivca s palico insultirati. Ta se mu poda na razpolaganje. Član buršovskega društva in rezervni častnik se mora seveda postaviti na dvoboji. Kdo naj razmišlja, če je dvoboj norost ali zločin? On ne, njegov tovariš tudi ne, drugi sekundant tudi ne. Vsak burš in vsak častnik se duelira v takem slučaju. Treba se je le Kristini zlagati, da gre za kratek čas z Dunaja.

Dočim čaka dekle kakor blazno na njegov povratek, je že vse končano. Mici in Kaiser ji prideta povedati, da je njene kratke sreče konec. Kako? On — je mrtev? — Da. — Kako? Kako? — Padel je. — Kaj se to pravi: Padel? — Ko ji za silo razlože, da je bil dvoboj, ga hoče videti. Prepozno. Pokopali so ga že. Pokopali? Ustrelili, pokopali, radi one ženske. A Kristina? Kaj je bila ona? Njegova igračka, njegova zabavica in nič več. Če bi bila kratka ljubezno, strast ki mine — to bi bilo težko, ampak pretrpelo bi se. Toda nič ljubezno, samo igračka — ta zavest je neznosna. To spoznanje ji da moč, da se iztrga očetu in prijateljem iz rok. Donava je blizu in tam je vsega konec...

mora priti, kar zahtevajo nove razmere in nove potrebe.

Narodnjaki v obeh taborih naj torej tarnajo nad žalostno usodo svojih ljubljenskih deželnih zborov, kolikor hočejo. Delavstvo se ne more pridružiti tem tožbam. Kar je zrelo za smrt, mora umreti. Deželni zbori, ki so le še kos mrtve preteklosti, morajo izginiti, da bo prostora za živo sedanost. In delavstvu mora biti prav, če zaradi vlada-joče privilegirane buržoazije tako očitno kažejo svojo nesposobnost. Čim prej izginejo popolnoma, tem bolje bo.

Stavka francoskih železničarjev.

Zakaj je bil poraz francoskih železničarjev neizogiben? Odgovor na to vprašanje je težak, kakaj vzroki so najrazličnejši. Če pa premetrmo glavnejša dejstva minulega gibanja, se nam prikazujejo dobri nauki, koristni ne le za delavsko gibanje na Francoskem, ampak po vsem svetu sploh.

Predvsem pravijo, da stavka ni bila zadosti pripravljena in organizirana. Res je, da si celo anarhistični sindikati niso želeli izbruhav stavke ob tem času, temveč šele čez nekaj tednov. Da bi bila ta kratka doba zadostila za izpolnitev organizacije, je več kot dvomljivo. Ampak eno pa je resnično: če bi bil zboroval parlament, bi bilo stališče vlade neprimerno težavnejše, radikalni poslanci, ki so se sedaj nepogumno potuhnil, bi bili morali pokazati svojo pravo barvo. Dobriček, ki ga je imela vlada od prezgodnjega izbruhav stavke, je tako očitno, da pravijo, da je ministrskega predsednika štrajk manj iznenadil, kakor voditelje železničarske organizacije, ki so nič hudega sluteč zborovali in se pričakali v Tolozi.

Kar se stavke same tiče, je treba naglašati, da je bila opustitev dela na severni in pa na zapadni železnici ena najsijajnejših kolektivnih akcij, kar jih pomni zgodovina delavskega razreda. Priznana francoska živahnost je bila v tem slučaju združena z disciplino, ki ni ponehala niti tedaj, ko je izginil up na zmago. Postavolomstva in nasilstva vlade so se vrstila mah na mah, ampak železničarji niso zapustili gospodarskega bojišča, niso prekorajčili zakonitih mej. Stroga zakonitost — ne kot dogma, ampak kot taktično načelo — je značilna za železničarsko stavko, kakor označuje Briandovo postopanje brutalno kršenje postav. Stavkujoči so zavrgli anarhistično taktiko, odklonili so sodelovanje sindikalistične delavske konfederacije, ki bi bilo generalno stavko le kompromitirala.

Infamna brezvestnost Brianda se razodeva iz njegovega izigravanja »Sabotaže« (razdiranje proge, pokončavanje strojev itd.), ki jo je lažljivo meščansko časopisje na vso moč pretiravalo, ter tajne bojne organizacije proti železničarjem, ki za vse te reči niso niti najmanj odgovorni.

Prvi dnevi stavke so pokazali, da mora generalna stavka biti uspešna, če je splošna in če je delavstvo neomahljivo. Če bi ostale proge ne bile zaostajale za severno železnico, bi bila vsa zakonolomstva vlade brezuspešna. Vpoklicanje pod orožje je postalo smešno, če je stotisoč delavcev ignoriralo poziv. Če bi vlada zaprla tiste stotisoč delavcev, je to nov splošni štrajk, organiziran od meščanske vlade. V tem se vidi, da ima tudi absolutizem državne oblasti svoje meje v kolektivitetah in družbah, ki jih je porodil moderni gospodarski razvoj.

Vso silo take vsakdanje tragedije more menda občutiti le človek, ki se je boril z življenjem kakor Jakob s svojim bogom, človek, ki je že gledal smrti naravnost v oči in spoznal njeno moč. Zato je učinek take drame pač neenak. Gotovo pa ni ta tragika nič manjša kakor katastrofa na višavah družbe stotečega človeka. Če pravimo, da je bila sobotna premiera »Ljubimkanja« na ljubljanskem odru pretresljiva, je ne moremo bolje pohvaliti. Zlasti gosposodična Wintrova je odigrala vlogo Kristine kakor doživljaj. Kakor je bil simpatičen njen skromni nastop v prvem dejanju, tako je njena živa, naravno stopnjevana igra do ekstaze v zadnjem aktu zgrabila živce in zapustila vtisk nepoplačene umetnosti. Tej krasni kreaciji so napravili dostojen okvir gdčna. Šetfilova, gospod Nučič, oba z izvrstno interpretacijo svojih ulog, g. Simaček, ki je bil le mestoma nejasen v govoru in g. Skrbinašek, čigar oče se mora postaviti v vrsto njegovih najboljših vlog. V manjših vlogah sta gospa Danilova in gosp. Danilo zaslužila vse priznanje.

Sudermannov »Fric«, odlomek iz njegovega cikla »Moritur«, je »Ljubimkanju« zelo soroden. Dvoboj radi poročene žene, zamenjana ljubica, oficirska postava — kakor v Schnitzlerjevi drami. Ampak to so zunanje sličnosti. Psihološko zaostaja Fric za Ljubimkanjem, nadkriljuje pa ga tehnično, ka-

Poleg nezadostne organizacije in vzgoje delavstva zadeva glavna krivda glede neuspeha postopanje vlade. Vodilni odbor v svojem manifestu to čisto odkrito priznava, naštevajoč vladna nasilja. Stavka je jasno dokazala, kako škodljiva za delavstvo je anarhistična teorija, ki priporoča enostavno ignoriranje obstoječe države in kako utemeljen je socialistični nauk, ki oznanja proletarijatu politično osvoboditev sedanje države. In če zmage pijana kapitalistična kanala hujša vlado, da zakonito potepta delavsko koalicijsko pravico, je očitna potreba braniti to pravico. Manifest obtožuje parlamentarce, ki se v času volitev sladkajo železničarjem, da jih potem podlo puste na cedilu in izdado. Ali ni v tem izrečena potreba razredne delavske parlamentarne politike?

In še na nekaj je treba opozoriti. Eden najvažnejših razlogov, da se je izjalovila železničarska stavka, je vpliv meščanskega časopisja na stavkujoče. Kar je to časopisje produciralo za časa stavke laži in podlosti, je nepopisno. Od vsega početka so kapitalistični listi pisali o »normalnem prometu«, o »aretacijah«, »obsodbah«, »atentatih« o »koncu stavke« itd. S temi lažljivimi poročili meščansko časopisje ni pripravilo zgolj občinstva, temveč je vplivalo tudi na stavkujoče. Vajeni, da dan za dnem prebirajo meščansko časopisje in da mu verjamejo, so mu to pot stavkujoči temeljito nasledili: izgubili so pogum, nastala je zmešnjava in uspeh je bil izključen. Ali pa bi bilo to mogoče, če bi bili delavci že poprej spoznali protidelavski in kapitalistični značaj meščanskega časopisja, kar je mogoče le ob marljivem prebiranju socialno-demokratskega časopisja, ki sporoča dejstva v pravi luči, brez meščanskega zavijanja. Kdor stoji leto za letom pod vplivom meščanskega časopisja, ta se ne more kar naenkrat otresti tega pogubnega in škodljivega vpliva. Tako se maščuje nad delavstvom samim zanemarjanje socialističnega časopisja in podpiranje meščanskih listov!

Sodrugom v prevdarek.

Politična in strokovna organizacija na Slovenskem sta sicer v zadnjih letih nekaj napredovali, ali vendar ne toliko kakor bi bilo potrebno. Blizu se čas, ko bo prihodnje leto strankini zbor, toda niti tistih sklepov, ki so se sprejeli na zadnjem strankinem zboru še nismo popolnoma izvršili. Treba bo pregledati vzroke, presoditi, kje je vzrok, da ni bilo mogoče vsega tega izvesti. Strankino vodstvo oziroma izvrševalni odbor bo imel dati odgovor za vse, kar se je izvršilo in kar se ni. Zaraditega smatram, da je potrebno če spregovorim o tem.

Stranka ima sicer v vseh važnejših okrajih svoje zaupnike, ki bi moralo biti njih glavno delo, da pridobijo zaupniške odbore, to se pravi, več zaupnikov, ki tvorijo skupno krajevno politično organizacijo. Krajevne organizacije, kjer obstoje pa tudi podružnice ali vplačevalnice strokovnih organizacij bi morale delati skupno na to, da se pridobijo stranki materialna sredstva. Odračunavati bi morale izvrševalnemu odboru redno prispevke, pridobivati novih pristavev, ki bi bili v trajni zvezi s krajevnim odborom in podpirati strokovno organizacijo s tem, da podpirajo vsako akcijo raznih strokovnih organizacij za pridobivanje novih članov, ter biti v kontaktni zvezi s konsumnimi društvi in jih podpirati moralno v njihovem razvoju.

kor zna sploh Sudermann s svojo tehniko često prikriti notranjo pomanjkljivost.

Fric je sin vpokojenega majorja in služi kot lajtnant pri kavalerijskem polku, pri katerem je služil njegov oče. Cele generacije Drossejev so služile pri vojaki in potem povečale svojo posest za dediče svojega imena, v zadnji vrsti za Frica. In cele generacije so živele po enakem pravilu; v mladosti so uživale, kar se je dalo uživati, potem pa se je vsak Drosse oženil, da je dal familiji dediča. Ko je Fric stopil pred očeta in mu povedal, da bi se rad zaročil z nečakino svoje matere, mu je »stari« odgovoril, da načeloma nič ne ugovarja, toda najprej naj stori, kar je storil oče in ded: Naj gre k polku, naj kaj doživi in potem... Fric je bil poslušen. Kmalu je razumel, kaj se pravi »doživeti«. Saj so si pri polku še pripovedovali pikantne anekdote o divjem Drosseju. Mladi Drosse si je oskrbel razmerje s poročeno ženo, s štiridesetletno damo. Doma so začela izostajati pisma. Oče že falsificira telegrame, kakor da prihajajo od sina, da tolaži z njimi bolno mater. Tudi za Emo že cele tedne ni pisma. Naenkrat pride Fric sam domov. Le da vidi svoje. Oče pa mu izmami priznanje: Prišel se je posloviti. So-prog njegove dame ga je zasačil in nagnal z bičem. Častni svet določi dvoboj ob najtežjih pogojih. Nasprotnik je najboljši strelec v okolici. Spricho matere odigrajo komedijo,

Sodrug, ali izvršujemo vse to delo? Prav v kratkem lahko rečemo, da ne. Politične organizacije obstoje samo na papirju. Pokažejo se samo na strankinem zboru. Takrat skušajo posamezni okraj, da pošljejo na strankin zbor čim več delegatov. Po strankinem zboru pa ostane kakor poprej. Imamo velike industrialne okraje, v katerih bivajo zaupniki, tudi obstojajo tamkaj krajevni odbori, seveda tudi samo na papirju. Izvrševalni odbor oziroma njega blagajnik vam bo pač lahko povedal, da je sicer tam in tu odpisal stranicine znamke, če pa je prejel prispevke, ki gredo v zmislu sklepov izvrševalnemu odboru, vam bo najbrže v pre mnogih primerih potrdil, da ni prejel ničesar. V vseh krajih in okrajih se izgovarjajo, da jim ni mogoče odračunavati prispevkov, ker potrebujejo sami za agitatorično delo dohodke, kar jih imajo. Poznam par krajev, kjer je ta izgovor že tako star kakor jugoslovanska socialnodemokratska stranka. Zaupniki raznih okrajev niso storili tega, kar bi morali storiti. Ne šteje naj mi nikdo v zlo, če to povem. Razumem seveda tudi, da je delo zaupnikov marsikje težavno. Ako hočemo, da bomo na prihodnjem strankinem zboru leta 1911. mogli konstatirati kakšen večji napredek, potem je prav zadnji čas, da se prične bolj živahno delo, da sodrugi gledajo tudi na to, da pridobijo izvrševalnemu odboru sredi stev, da mu bo mogoče izvršiti svojo nalogo. Spodbuditi je treba zaupnike po deželi, da bodo tudi res delali. Danes imamo kraje, kjer se natvezi posamezniku toliko dela, da ga ne more izvrševati, drugi zaupniki pa ne opravljajo drugega, kakor da prihajajo tam in tu h kakšni seji. Tudi o našem časopisju bo treba spregovoriti. Tarnati in stokati, da se list ne da dovojit razširjati ne pomaga nič. Štajerski sodrugi so na graški konferenci v tem času, ko so slišali, kako velik napredek je imel njih nemški list »Arbeiterwille« pripovedovali da bo na Štajerskem treba novega lista, da se bo lažje agitiralo. Tudi tistim sodrugom bo treba dopovedati enkrat, da če hočejo imeti napredek in časopisje, naj razširjajo najprej že obstoječi list »Rdeči Prapor«.

M. Čobal.

Politični odsevi.

* Državni zbor se otvori baje 22. t. m. in bo vlada podala svoje izjave ter naznaila nove predloge proračun, kazenski zakon itd.; tudi o draginskem vprašanju namerja vlada podati izjavo, če se prične v tem pogledu kakšna debata. Socialnodemokratski poslanci bodo ob tej priliki najodločneje ponovili svoje predloge in zahtevali, da parlament, ki ima pravico o tem ukrepati, nekaj ukrene, kar bo olajšalo bedo avstrijskega prebivalstva.

* Proti ustavolomstvu. V torkovi seji avstrijske delegacije je socialno-demokratski poslanec Seitz vložil naslednjo interpelacijo: Po postavi o skupnih zadevah pripada delegaciji pravica, da kliče skupno ministrstvo na odgovornost. § 18. obeta poseben zakon, ki bo ves proces natančno uredil. Tega zakona pa vlada še do danes, ko je minulo nad 43 let, parlamentu ni predložila. Ker ni izključeno, da bo treba posaditi skupne ministre zaradi protiuustavnega prekoračenja vojne proračuna in naročila »drednatov« na obtožno klop, vprašamo skupno ministrstvo, kdaj bo poskrbelo za zakon o odgovornosti skupnih ministrov.

* Klerikalne komedije na Dunaju. Dunajski rotovski katoličani so zopet začutili

Fric se poslovi in oče ve, da ga ne bo nikdar več nazaj. Vse delo generacij, vse kopičenje bogastva je bilo zastoj. Tisti, ki se je zanj nabiralo, gre v smrt. In z njim umira dinastija Drosse.

Igrala se je tudi ta enodejanka prav dobro. Fric gda. Nučiča je bil opremljen z vsemi potrebnimi elementi; pruski lajtnant, ki stoji »stram« se pred svojo materjo, smatra vojaški častni svet za edino instanco, ki ima soditi o življenju, verjame, da mora vsak Drosse doživeti par pustolovščin, ker je tako dejala očetova avtoriteta in vendar fant, na katerem opažamo, da bi bilo vse prišlo drugače, če ne bi bil zakon familije iz njega napravil obligatnega Drosseja. Dober vpokojen major je bil gosp. Verovšek, zlasti v maski. Če bi še direkcijsko nekoliko izgledal, mu ne bi bilo prigovarjati. Njegovo bolešno konvencionalno ženo je jako dobro zamislila in izvedla ga, Danilova. Gosp. Simaček je bil »schneidig« lajtnant. Svojo porabnost je v mali vlogi Eme izkazala ga. Iličičeva, Gda. Molek in Peček sta bila z malima vlogama na svojem mestu.

e. k.

Ako še niste, pošljite naročnino!

potrebo, da se enkrat neznansko blamirajo. Ob azistenci skoro vseh avstrijskih škofov so skliicali shod, na katerem so z gnojico oblivali rimskega župana Nathana. Ta je ob 40letnem jubileju združenje Italije imel nagovor, ki je primerno kritiziral klerikalno politiko rimske cerkve in rimskega papeža. Za dunajske klerikalce se rimski župan meni toliko kakor za lanski sneg; ampak stvar ima tudi svoje politično ozadje. Sedanja avstrijska vlada je krščansko-socialna, prestolonaslednik velja tudi za krščanskega socialca in tako bi v Italiji utegnulo nastati mnenje, da je avstrijska vlada naročila rotovsko resolucijo, ali pa da se ž njo sklada. To preprečiti ima namen socialno-demokratska interpelacija, ki od vlade zahteva, da odkloni vsako odgovornost za sklenjeno resolucijo in vrže papežev protest v koš.

* Pred otvoritvijo belgijske zbornice. Socialno-demokratska stranka je izdala manifest, v katerem kar vnaprej odgovarja na prestolni govor in hkrati našteva zahteve belgijskega delavstva na parlament. Če bo prestolni govor, pravi manifest, konstatiral meščansko blagostanje, mora delavska stranka povdarjati rastočo nezadovoljnost delavskega razreda. Delavska stranka zahteva uvedbo obveznega šolskega pouka, zakonito uravnavo delavnega časa, delavske penzije, koalicijsko svobodo državnih nastavljenecv. — Manifest odredka sedanji večini, voljeni na podlagi sleparskega volilnega reda, vsako avtoriteto. Vlada brez parlamentarnega ugleda, brez resnične večine se ne sme ustavljati od dne do dne glasnejšim ljudskim zahtevam. Na dan otvoritve parlamenta priredi stranka ogromno manifestacijo, ki se je bodo udeležile tudi pokrajine. Nepregledne množice ljudstva bodo spremljale ta dan socialistične poslance do parlamenta.

* Kaj se godi na Španskem? Ustanovitev portugalske republike zelo ugodno vpliva na protireakcionarno gibanje v Španiji. Obe deželi sta trpeli že stoletja pod farško strahovlado, in kakor se čuje, je bilo med španskimi in portugalskimi revolucionarji dogovorjeno, da izbruhne v obeh državah vstaja istočasno. Prošli teden je došla vest, da je umorjen španski kralj Alfonz, ki se sicer ne potrjuje, ki pa je vsekakor značilen simptom, da v tamošnjem ljudstvu vré. Oficialni telegrami razglajajo »popolen mir«; v resnici pa je položaj v Kataloniji skrajno napet in resen. Barcelonski guverner general Weyler je od vlade zahteval, da se ojači njegova vojaška posadka za 15.000 mož. V sosednjem Sabadellu vlada močno razburjenje zaradi splošne stavke. Weyler je prepovedal sleherne javne priredbe. Dva voditelja stavke: predsednika delavske zveze Brunelada in predsednika kovinarskega sindikata je policija zaprla. Stavkujočim delavcem, ki so hoteli v demonstrativnem izprevodu v Barcelono, je orožništvo zaprlo pot in jih razgnalo.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

— Shod narodno-napredne stranke v »Mestnem domu«. V nedeljo, dne 6. t. m. dopoldne se je vršil pod predsedstvom g. dr. Koka lja v veliki dvorani »Mestnega Doma« shod narodno-naprednih volilcev, na katerem so poročali poslanci ljubljanskega mesta o delovanju deželnega zbora v zadnjem zasedanju. — Dr. Triller je kot prvi govornik podrgel ostri kritiki samopašno postopanje klerikalcev v deželnem zboru ter zlasti poudarjal njih sovražno stališče napram ljudskim kulturnim potrebam. Stremenje klerikalne deželnozborske večine gre za tem, da se Ljubljano gospodarsko izstrada in podjarmi. Desetmilijonsko posojilo bo, ako bo dobilo cesarsko potrjenje, Ljubljano najbolj prizadelo, ker bo morala prevzeti do polovice vseh bremen. Deželna banka bo pasivna in tudi elektriška centrala bo zelo dvomljive rentabilitete. Deželni cestni zakon bo veljal Ljubljano letno 200.000 K, dobička pa ne bo imelo mesto nobenega. Deželne blagajne, ki izkazujejo en in eno tretjino milijona primanjkljaja, bodo meseca marca prihodnjega leta prazne. Govornik obeta, da bo narodno-napredna stranka vršila slej kakor prej v deželnem zboru neizprosno kontrolo. (?) — Posl. Turk poroča o novem štatutu za mesto Ljubljano ter škodljivosti istega in cestnega zakona za ljubljansko prebivalstvo. Posl. dr. Tavčar izvaja, da je politika klerikalne večine deželnega zbora politika ropa, ki jo podpira tudi vlada. Ljubljana se mora zdramiti, ako noče, da postanejo iz nje gospodarske razvaline. Kar se tice financ, se bliža dežela letom sedmih suhih krav. — K temu omenjamo: Za vse, kar danes počenja deželnozborska večina, so odgovorni tudi liberalci — zakaj njihova krivda je, da so zavlada v deželi take razmere.

— »Slovenec« se zopet jako zavzema za jugoslovansko vzajemnost. Vse jugoslovane hoče imeti naenkrat združene v enot-

H. SUTTNER
Ljubljana Mestni trg

urar, prva največja domača
exportna tvrdka ur, zlatnine
in srebrnine. Lastna tovarna ur v Švici.

Tovarniška var-
stvena znamka: „IKO“

nam upravni kompleks in od tega pričakuje najlepše bodočnosti. Mi vemo, da je klerikalnem narodnost deveta briga in rado vedni smo le, ali piše »Slovenec« to le zaradi tega, da olepša Susteršiča, ki je v delegaciji o bosenski stvari tako lepo izbegnil priliki, kjer bi bil utegnil reči pošteno besedo v prilog bosenskim kmetom, ali pa imajo kakšno drugačno politično lumparijo v mislih.

— **Socialni odsek** pri deželni odboru kranjskem je nekdanji predlagatelj dr. Krek v deželni zboru. In res, ta odsek se je tudi ustanovil, ko klerikalci še niso imeli večine in je imel še takrat tudi par sej. Sedaj pa, ko sede klerikalci, ki so takrat slavili dr. Kreka zaradi tega demagoškega predloga, pa deželni odbor ne potrebuje več socialnega odseka. Niti ene seje ne skliče, niti ne spravi enega vprašanja na dnevni red, da bi se o njem posvetoval ta odsek. Ustanovili so torej socialni odsek samo za to, da so ljudem nametali nekaj peska v oči in pa da so dr. Kreku lahko na shodih slavo peli.

— **Proti draginji.** V soboto zvečer se je vršil v gostilni »Reininghaus« v Spodnji Šiški prav dobro obiskan shod državnih železničarjev proti draginji, na katerem so poročali sodr. Petrič, Tokan in Kocmur. Na shodu se je sklenila resolucija, ki zahteva uvedbo doklade, pa naj že ta nosi naslov »druginjska«, »kraška« ali kakršenkoli. Resolucijo se vpošlje personalni komisiji v Trst ter na železniško ministrstvo.

— **Javen shod v Idriji** sklicuje deželni poslanec E. G. Angl na nedeljo, dne 13. t. m., ob 9. uri zjutraj v salonu gostilnice gospe Štravsove. Na dnevnem redu je poročilo o zadnjem zasedanju deželnega zbora.

Koroški knezoškof dr. Kahn je odstopil, oziroma so ga odslovili, ker pada nanj krivda velikanske katastrofe, ki se pripetila v klerikalni gospodarski organizaciji na Koroškem. Dr. Kahn je vodil klerikalno politiko v tisto strujo, ki jo imamo danes na Kranjskem, ki zavaja duhovščino v fanatično bojevitost in se ne boji najpodlejših sredstev v doseg svojih namenov.

— **Vladni komisar Laschan**, ki vodi sedaj posle ljubljanske samoupravne občine, je že razpisal občinske volitve v zmislu novega ljubljanskega volilnega reda. V razpisu pa še ni objavil datuma, kdaj bodo volitve. S tem razpisom je komisar rešil svojo dolžnost le formalno in pričakovati smemo, da bodo volitve šele meseca marca ali aprila prihodnjega leta. Gospodom se pač nič ne mudi, zakaj povsod bi najrajše uvedli absolutizem.

Sodrug spominjajte se, Tisk. sklada!

Trst.

— **Predavanje v »Ljudskem odru«** v soboto 12. t. m. ob 8. uri zvečer v »Delavskem domu« II. nad. predaval znani slovenski kritik profesor Ivan Merhar o predmetu »Veda in umetnost«. Vstopnina na predavanje 20 vin. za osebo. Pripricani smo, da ni treba posebnih pozivov na delavce in prijatelje, ki se bodo tudi tega predavanja udeležili v velikem številu. Spoznati razliko in vezi vede in umetnosti je gotovo želja vseh, ki se resno bavijo z izobrazbo in ki si hočejo razširiti obzorje svojega znanja. Oseba predavateljeva nam pa jamči, da dobimo o tem na predavanju pojasnilo in jasno sliko. Zaradi tega tedaj v soboto vsi na predavanje v »Delavski dom«.

— **V Šklednju pri Trstu** skliče tržaška skupina uslužbencev kemičnih industrij v soboto 12. t. m. ob 8. uri zvečer javno zborovanje, na katerega so posebno vabljene uslužbenice čistilnice petroleja, čistilnice olja, produkcije masla in čistilci vampov. Dnevni red je sledeči: 1. Podražanje živili; 2. Potreba in pomen organizacije; 3. Slučajnosti. Zborovanje se vrši v veliki dvorani »Cennit« v Šklednju, kjer je tudi sedež tamošnjega delavskega izobraževalnega društva. Mi smo prepričani, da bodo naredili tamošnji sodrugi svojo dolžnost in da bo udeležba na shodu častna za imenovane uslužbence.

— **Shod v Križu.** Kakor je bilo naznanjeno, se je vršil pretečeno nedeljo tu lepo obiskan shod, ki ga je sklicala tuk. krajna organizacija jugoslov. soc. dem. stranke. Shodu je predsedoval sod. Sedmak. O prvi točki dnevnega reda, o draginji, je poročal obširno in o paznem poslušanju navzočih, sodr. Regent. Samo po sebi se razume, da je njegovo poročilo zbudilo ogorčenje proti tistim vladajočim krogom, ki dovoljujejo, da se danes na zločinski način izžene revno avstrijsko ljudstvo, posebno ogorčenje pa proti tistim slovenskim državnozborskim poslancem, ki v imenu naroda v parlamentu

in delegacijah glasujejo za novo morilno orožje. O drugi točki dnevnega reda, o ljudskem štetju je pa obširno in krasno poročal sodr. dr. Josip Ferfolja. Ljudsko štetje je važno tudi za socialnodemokratsko stranko. Zaradi tega je zanj važen tudi način ljudskega štetja. Način, po katerem se bo to sedaj vršilo, ne odgovarja niti najelemenarnejšim zahtevam pravice. Socialno-demokratska stranka zahteva uvedbo narodne avtonomije. To je mogoče uvesti, ako se spozna natančno število razmerje posameznih narodov. To je pa mogoče spoznati na podlagi takega ljudskega štetja, ki ne bo dajalo močnejšemu prilike ne moči izrabljati šibkejšega v pomnoževanje svojega naroda, in s tem jemati šibkejšemu možnost dokazovanja upravičenosti svojih naravno pravičnih zahtev. Po lepem poročilu, ki ga objavimo dobesedno v eni prihodnjih števil, je poročevalec pozval navzoče, da naj se vsi v rubriko, kjer je napisan občevalni jezik, vpišejo za Slovence ter da naj v tem smislu agitirajo med vsemi, zlasti med tistimi, ki se danes še ne zavedajo svoje narodnosti in ne poznajo pomena ljudskega štetja. Nato se je po kratkih besedah sodr. Regenta, ki je odgovarjal g. Valentiču, sodr. Sedmak zaključil ta lepi shod. Pri tej priliki smo od delavcev izvedeli na kak način izkorišča in izžema tamošnje revno ljudstvo tamošnji dušni pastir. Toda o tem prihodnjič. Po shodu so pa delavci med seboj nabrali primerno svotico za »Rdeči Prapor«. Živeli!

— **Shod poštinih uslužbencev.** V nedeljo 6. t. m. ob 4. uri pop. se je v dvorani »Tartini« vršil dobro obiskan shod poštinih uslužbencev. Navzoči so bili poslanec Oliva, poslanec dr. Matko Mandič, zastopniki oficijantov in državnih uslužbencev ter železničarski tajnik sodr. Kopač. Predsedoval je g. Mokorič. Poročilo o draginji in drugem je podal poštini uslužbenec Preselj. V slovenskem pa sam predsednik. Obširno je o vzrokih draginje in pomenu mednarodne organizacije govoril sodr. Kopač ob burnemu odobravanju navzočih, ki so predavatelju pri besedah, da mora biti organizacija mednarodna in po končanem govoru napravili pravo ovacijo. Nato se je priglasil k besedi posl. Mandič, ki je dejal da draginji niso vsega krivi agrarci, ampak v večji meri industrijalci; ki so na njihovih produktih napravili varstveno carino. Priznaval se je za agrarca kljub temu da so ga izvolili reveži, je pa za otvoritev mej. Kako se to strinja vedi bog sam. Nato je sodr. Oliva pojasnil soc. dem. predloge glede draginje in so sprejeli resolucijo, ki jo je predložila njihova centrala zaradi draginje. Končno so razpravljali o gorostasnih krivicah, ki se gode uslužbencem pri poštah III. razreda in sprejeli tozadevne sklepe. Za tem je predsednik zaključil shod ob 7. uri zvečer.

Sodrug v Trstu

dobe

Žepni koledar

za leto 1911.

pri blagajniku političnega odbora

Alojziju Stolfu v »Delavskem domu«.

Goriško.

— **Podgora na Goriškem.** Stavbinska družba Ast & Comp. je prevzela delo za prenovljenje tovarne »Leykam Josefthal« ter začela odstavljati domače zidarje in najemati delavce iz drugih krajev, kakor n. pr. s Kranjskega, Štajerskega itd. Prišlo jih je že precejšnje število. Ti delavci, kakor se je poizvedelo, so bili vposleni ravno pri tej tvrdki v drugih krajih. Ker so pa domačini organizirani, namerava družba vse odsloviti, češ da niso sposobni za tako delo. Pozivlja se slovenske delavce, zidarje, tesarje, itd. naj ne sprejemajo dela v Podgori pri imenovani družbi. Natančneje poročilo sledi.

Umetnost in književnost.

— **Naši Zapiski** prinašajo v svoji 11. številki naslednje vsebino: F. L. Tuma: Delavsko zavarovanje na Nemškem. W. Ellenbogen: Južna železnica (Konec). Dr. H. Tuma: Uvod v znanstveno mišljenje (Konec). Josip Agneletto: Slovenske narodno-gospodarske črtice. Pregled kulturni literarni. I. S. Machar: Sonet k socialnemu vprašanju. — Priporočamo.

Mutast muzikant je naslov enodejanki, ki jo je spisal Jaka Štoka in se kupuje po

60 vin. pri njem v Trstu, ulica Galatti 18, kjer se tudi dobiva dovoljenje za uprizoritev, ali pa v knjigotrnih. Stoka ima humorja in zna tudi znane dovtype spretno rabiti, ampak od gledalca zahteva »Mutasti muzikant« le preveč naivnosti. Ne le, da si slede kar po vrsti sami monologi in da je tehnika sploh zelo primitivna, se celo mutec v monologu razodene kot simulant. V burki je marsikaj dovoljeno, ampak monolog, ki je itak že zelo zastarel, nerealističen instrument, nadomešča vendar le misli, ne sme se pa smatrati, da deklamira igralec sam sebi.

Crveni koledar. V založbi jugoslovanske socialistične zadruge »Naša Snaga« v Zagrebu je izšel družinski koledar z navedenim naslovom za ceno 50 vin. Poleg navadne koledarske vsebine ima tudi politične ter literarne doneske v prozi in rimi. Med sotrudniki so Vilim Bukšeg, Mihovil Danko, Vanja Kosan, Nikola Vukojevič, Andrija Štampar, Sreten Jakšić, Zofka Kveder-Jelovšek in drugi.

Delavsko gibanje.

Tržaške delavske zadruge.

(Nadaljevanje.)

Člani, ki hočejo imeti koristi od zadrug, morajo tudi preskrbeti potrebno zadrugno imetje. Ne zadrugniki, temveč izkoriščevalci zadrug bi bili tisti, ki bi od zadruge hoteli imeti samo koristi v obliki dividend in podpor, ne da bi prispevali ustanovitvi zadrugnega imetja.

Osrednja zveza je priporočala, naj se zvišajo deleži vsaj na 30 kron. Mi smo se zadovoljili zvišati jih na 20 kron. Zato pa moramo vztrajati v zahtevi, da vsak član vloži kolikor mogoče prej vsaj to vsoto, kajti drugače se bomo morali odreči ne samo novim panogam dela, ampak tudi otvoritvi novih skladišč.

Ako bi bili vsi naši zadrugniki, katerih je 4192, vložili delež 20 kron, bi imeli na razpolago preko 50.000 kron, in uresničili bi bili mnogo lepih načrtov, ki jih pa moramo prepustiti bodočnosti.

Tri stvari so vodstvo posebno pri srcu, o katerih misli vodstvo, da bi se dale takoj uresničiti, ako bi imelo dovolj sredstev na razpolago. Pred vsem zgraditev lastne pekarnice, preskrbljene z modernimi stroji, potem oddelek za izdelovanje suhega mesa in otvoritev skladišča v Trstu za razprodajo obuval, klobukov, oblek za delo, perila itd. Prepričani smo, da se bodo zadrugniki strinjali v tem z nami in da bi bilo to zelo koristno zadrugam. Toda preveč jasno je, da sedaj ne razpolagamo s potrebnimi sredstvi, da bi to lahko uresničili.

Da se pa to zgodi, naj poskrbe zadrugniki!

Kolikor več bodo vsi storili za zadruge, toliko večje bodo koristi, ki jim jih bodo zadruge dajale.

Za nov Delavski Dom.

Med raznimi strokovnimi organizacijami in našimi zadrugami je že od vsega začetka vladalo prijateljsko razmerje. Naše zadruge so bile ustanovljene od strokovnih organizacij, ki so tudi dale življenje našemu hranilnemu oddelku. Na ta način so tudi omogočile take bujni razvoj naših zadrug. Nekaj let sem so naše zadruge po nalogi vseh organizacij in v splošno zadovoljnost upravljale Delavski Dom.

Prišel je pa trenutek, ko smo bili opozorjeni, da se moramo izseliti iz hiše v ulici Boschetto št. 5, ki bo v zgodovini tržaškega delavskega gibanja ostala nepozabljiva in ki je bila zibelka naših zadrug. Ena sama je bila skrb nas vseh: Kako ukreniti, da ostane še nadalje v skupnih prostorih vedno združeni, vedno močnejši.

Tedaj se nam je ponudila lepa prilika nakupiti po zelo ugodnih pogojih hišo v ulici Madonnina št. 15 in naše delavske zadruge so, dogovorno s strokovnimi organizacijami, nakupile imenovano stavbo za 107.500 kron. Hiša je last delavskih zadrug, toda da se nabere kapital, ki je nujno potreben, da se uredi novo posloplje in upravlja potem novi Delavski Dom, je bil ustanovljen proz konzorcij, ki je sestavljen iz vseh faktorjev, ki pripadajo našemu Delavskemu Domu. Delavske zadruge bodo dale hišo v najem imenovanemu konzorciju, h kateremu so tudi one pristopile in ki bodo imele svoj glavni sedež tudi v novem Delavskem Domu. S tem bodo dokazale, da hočejo ostati tudi del ponosnega delavskega gibanja, ki gre po različnih potih toda edino v stremljenju za osvobodjenjem delavstva iz spón kapitalističnega sistema.

(Dalje prihodnjič)

po obedu,

Drži želodec v redu.

Najboljši želodčni likér!

Sladki in grenki.

Ljudska kakovost
Kabinetna kakovost

liter K 2.40
4.80

Naslov za naročila: »FLORIAN«, Ljubljana.

Postavno varovano.

Castiti gospod

Gabrijel Piccoli
lekarnar

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso

z velikim uspehom porabil, katero iz srca

priporočam v veliko korist vsaki družini

ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim,

blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posesnik in premirani medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri Št. Petru na Krasu.

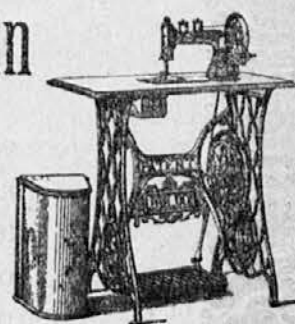

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt

Pisalni stroji »Adler«

Vozna kolesa.

Geniki zastoj in franko.

Dunajsko fino in svitlo likanje Gabriela Jug,

Ljubljana, Židovska ul. št. 3.
se priporoča p. n. slavnemu občinstvu za vsakovrstno
čiščenje perila po zelo točni in najboljši postrežbi ter
nizki ceni.

Našim somišljenikom priporočamo:

Ilirija in Praxin kremo
za črevlje.

Ciril in Metodovo vazelino in
vazolino z mednarodno znamko Ciril-Metoda
ter Plerin čistilo za kovine

Te predmete izdeluje domača tvornica ke-
mičnih izdelkov

Golob & Volk, Ljubljana.

Ustanovljeno 1847.

Tovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7. LJUBLJANA Turjaški trg št. 7.

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone za gosposke sobe.
Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški vozički i. t. d.
Najnižje cene. Najsolidnejše blago.

Ustanovljeno 1847.

Prvi kranjski pogrebni zavod

FR. DOBERLET

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 10.

Ustanovljen leta 1868.

Telefon šte. 97.

Prevzemajo se pogrebi, prevažanja z vozom in po železnici in oskrbujejo se tudi
pogrebov se tiče stvari v Ljubljani po najnižjih cenah. Imitirane kovinskolesne krste
lastnega izdelka. Velika zaloga kovinskih krst v vseh velikostih s primerno opravo.
Oskrbujejo se sveži in suhi cvetlični venci s primernimi trakovi z napisom
in brez napisa.

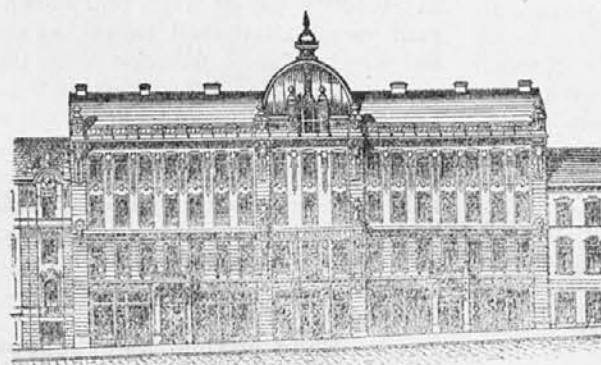
1. in 16. naložen denar se obrestuje takoj.

Najbolj varno naložen denar
je v slovenski

Mestni hranilnici ljubljanski

Stanje hranilnih vlog
nad 38 milijonov kron

Rezervni zaklad nad
1 milijon kron

Za varnost denarja je
porok poleg rezerv-
nega zaklada mestna
občina ljubljanska z
vsem premoženjem in
vso svojo davčno mo-
čjo. V to hranilnico
vlagajo sodišča denar
mladoletnih otrok in
župnišča cerkven de-
nar.

Mestna hranilnica obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{4}\%$ ter pripisuje nevzdržene obresti
vsakega pol leta h kapitalu. — Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica sama in
ga vlagateljem ne zaračuni. — Denar se lahko pošilja tudi po pošti. — Sprejemajo
se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se
obrestovanje prenehalo. — Posoja se na zemljišče po 5% na leto in proti amortizo-
vanju posojila po najmanj $\frac{1}{4}\%$ na leto. Dolžnik more poplačati svoj dolg tudi poprej, ako
hoče. — Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje. — Mestna hranilnica izdaja lične
domače hranilnike. Priporočamo jih zlasti staršem, da ž njimi otroke navajajo k varčnosti.
— V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi
kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska je v lastni palači v
Prešernovi, prej Slonovi (Elefantni) ulici št. 3.

Stanje hranilnih vlog nad 38 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije c. 11 (Kolizej)

Zaloga pohištva

lastnega izdelka in
tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa mizarstva stavbna
dela.

Lastna tovarna na Glincah pri Ljubljani.

Franjo Parkelj

lastnik reklamnega in plakaterskega podjetja,
snaženje stanovanj in okenj

Ljubljana

Šelenburgova ulica št. 6

izvršuje

vsa v to stroko spadajoča dela
točno in po zmernih cenah.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

V LJUBLJANI

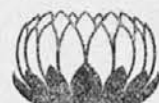
Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Pospeševanje krvnega toka, poživljenje živ-
čnega delovanja, utrjenje kože proti prehladu.

Za umivanje glave, ustna ozir. zobna voda,
— za olepšanje polti neprecenljivo. —

FRANCOSKO ŽGANJE DIANA

Vaš zdravnik

vam priporoča francosko žganje „Diana“,
ker je prepričan o velikih prednostih
tega žganja za disinficiranje ust in
osvežujočega vpliva na kožo, ki ga
povzroča dodatek Mentola. Glavna snov
francoskega žganja „Diana“ je dvakrat
destilirano vinsko žganje.

Zahtevajte pri nakupu le pristno francosko
žganje „Diana“ in pazite, da nosi stekle-
nica natisnjeno ime „Diana“ in da je tudi
zamašek in plomba označena s to varstveno
znamko.

Domači prijatelj

v pravem pomenu besede, je francosko žganje
„Diana“ in to vsled svoje osvežujoče moči,
nizke cene in vsestranske porabnosti. —
Cena: 1 male steklenice K — 50; srednje
K 1-20; velike K 2-40. — Prodaja se v vseh
trgovinah na drobno, kjer pa ne, dobi se
naravnost od proizv. družbe franc. žganja
„Diana“ r. z. o. z. na Dunaju I. Hohenstau-
fengasse 3 t.